

ཁེངས་ངང་ལྟ་ལུ་གསོལ་བའི་མཆོད་པའི་དུས་སྟོན།

DOI No: <https://doi.org/10.17102/rigzoedjournal.clcs.rub.02.004>

བརྟན་དོན།

མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་འདི་ ཁེངས་སྤང་ངང་ལྟ་གྲང་ཟེར་བའི་གཡུས་ཚན་ནང་ལུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་
རང་ལྷན་བཅུ་པའི་ཆོས་^{༡༤} ལས་ཆོས་^{༡༥} ཚུན་ཉིན་མ་ གྱི་རིང་ལུ་བཙུང་ཁྱུམ་ཨིན་མས། དུས་སྟོན་དེ་
དམངས་གྱི་རིམ་གྲོ་སྟེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་གི་ མི་རིགས་བཞི་གི་ ཁྱོང་པ་དང་པུམ་པ་ ལས་ཁོང་རའི་མི་
བརྒྱད་ཚུ་གིས་སྤྱི་རུབ་ཐོག་ལས་ ཁེངས་དུང་དཀར་སྤོང་ལུ་ཆགས་ཏེ་ཡོད་པའི་ ངང་ལྟ་ལྟ་ཁང་ནང་ ཁོང་
རའི་སྤྱིས་བཙན་དང་ གནས་བདག་མཆོད་དེ་ བཙུང་ཁྱུམ་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ ད་སྟོ་ཚུན་ཆོད་
དུས་སྟོན་དེ་གི་སྟོར་ལས་ ཞིབ་འཛོལ་འབད་དེ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་ཆེན་མོ་ཅིག་བཀོད་དེ་མེད་པའི་ཁར་ ན་
གཞོན་ཚུ་གིས་ལམ་སྟོལ་དེ་ལུ་ སྤང་མེད་བསྟར་ཏེ་སྤོ་བ་བསྟེད་མ་བརྟབ་པར་ ཉམས་ཉེན་ལུ་སྤྱག་སྟེ་
འདུག། དེ་འབདཝ་ལས་ དུས་སྟོན་དེ་གི་ འབྱུང་ཁྱད་ས་དང་དགོས་པ་ཤེས་ནིའི་དོན་ལུ་དང་ དུས་སྟོན་
གྱི་བྱ་རིམ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ཉམས་མ་བརྟག་པར་བཞག་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ངི་བ་ངིས་ལན་དང་
ཁྱད་ས་སྤུབ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་དབྱེ་དབྱུད་འབད་དེ་ ཁྱད་ས་བཙན་ཐབས་ལམ་ནང་ལས་ལམ་སྟོལ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཞིབ་འཛོལ་འབད་ཡི། ཞིབ་འཛོལ་དེ་ནང་ མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་འབྱུང་ཁྱད་ས། དུས་སྟོན་གྱི་
དགོས་པ། དེ་ལས་ མཆོད་པའི་ལས་སྤྱ་གྱི་བྱ་རིམ་དང་ དུས་སྟོན་དེ་ལུ་འགྱུར་བ་ཞུགས་མི་ཚུ་ ལེགས་
ཤོམ་སྟེ་ར་དབྱེ་དབྱུད་འབད་དེ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཞིབ་འཛོལ་དེ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ མཆོད་
པའི་འབྱུང་ཁྱད་ས་དང་ དགོས་པ་ཤེས་ཚུགས་ནི་དང་ མཆོད་པའི་ལས་སྤྱ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ མོར་མ་བརྟག་
པར་བདག་འཛིན་འབད་དེ་ འགྱུར་བ་ཞུགས་ཏེ་ཡོད་པའི་སྟོལ་ཚུ་ཡང་ ཉམས་པ་སོར་ཚུད་འབད་དེ་
བཞག་ཚུགས་པའི་ཁེ་ཕན་ཡོད།

གཙོ་བོ་ཆོག། དུས་སྟོན་ མཆོད་པ། ཁྱོང་པ། རྟན་པོ་པ། དཔའ་བོ། བོན་པོ། བཀའ་གདམས་པ།

ཨོན་རུང་ སྟོན་ཕྱོད་ཀྱི་ལ་བ་གོང་མ་གིས་མཛད་བཞག་པའི་ མཚོད་པའི་དུས་སྟོན་དེ་ཡང་ དང་སང་གི་
འཇུང་བ་དང་འཁྲིལ་ ཅ་གཞོན་ཚུ་གིས་སྟོ་བ་བསྐྱེད་མ་བཏུབ་པར་ ཡལ་འབྲུ་ཞིའི་དུས་ཚོད་ལུ་སྟོན་དེ་
འདུག། དེ་མ་ཚད་ ངང་ལྷ་མཚོད་པ་གི་སྟོར་ལས་ཡིག་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་ ཞིབ་འཆོལ་ཆེན་མོ་ཅིག་འབད་
དེ་མེད་པའི་ཁར་ དུས་སྟོན་དེ་གི་ལས་རིམ་གྱི་སྟོར་ལས་ཤེས་མི་ཡང་ བ་ཀླན་དག་པ་ཅིག་ལུ་ཐུག་སྟེ་
འདུག། རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་ཡང་ མཚོད་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་ ལཱ་དང་ལས་རིམ་ཚུ་འགོ་
འདྲེན་འཐབ་ནི་ལུ་ཉམས་སྦྱང་དང་ ལག་སྦྱང་ཡོད་མི་ཚུ་ རིམ་གྱིས་ཡལ་འབྲུ་མི་དང་དུས་མཉམ་ ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་ལས་སྟོན་ལ་བཟང་པོ་དེ་ཚུ་ལུ་ ཅ་གཞོན་ཚུ་གིས་སྟོ་བ་བསྐྱེད་མ་བཏུབ་པར་ ཡལ་འབྲུ་བའི་དུས་

ལུ་ཐུག་སྟེ་འདྲུག་ཟེར་བའོད་དེ་ཡོད་པ་ལས། མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་འདི་ ཉམས་མ་འགྱུ་བའི་སྟོན་གོང་ལས་
ར་ དུས་སྟོན་དེ་གི་འབྱུང་ཁུངས་དང་དགོས་པ་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ མཆོད་པའི་ལས་སྒྲ་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ལུ་
ནོར་འཁྲུལ་ཞུགས་མ་བཅུག་པར་ བདག་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ཁེངས་རང་ལྟ་ལུ་གསོལ་བའི་
མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་སྟོར་ལས་ཞིབ་འཛོལ་འབད་ཡི།

ཞིབ་འཛོལ་དེ་ཡང་ ཁུངས་བཅན་ཐབས་ཤེས་ནང་ལས་ ལམ་སྟོལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཐོག་ལུ་
དུས་སྟོན་གྱི་སྟོར་ལས་རྒྱུ་ཡོད་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གྲི་བ་གྲི་བ་ལན་འབད་ནི་དང་ ཞིབ་འཛོལ་པ་རང་
ཉིད་ ལས་རིམ་ནང་ལུ་དོན་སྤྱོད་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ གནས་སྤྱད་བསྟུ་ལེན་དང་དབྱེ་དབྱེ་འབད་
ཡོད་པའི་ཁར་ ཁུངས་ཐུབ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ཡང་ མཐེལ་ཕྱིན་སྟེ་དབྱེ་དབྱེ་འབད་དེ་ ཞིབ་འཛོལ་འབད་ཡི།
སྤྱིར་བཏང་རྩིས་ཤོག་དེ་ནང་ མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་དགོས་པ་ མཆོད་པའི་ལས་སྒྲ་གི་
བྱ་རིམ་ དེ་ལས་ དུས་སྟོན་དེ་གི་འགྱུར་བ་གི་སྟོར་ལས་ ཞིབ་འཛོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་དང་གོས་བསྟར་ཚུ་
གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ གནད་དོན་དེ་ཚུ་གིས་ མཆོད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་སྟོན་གྱི་
དགོངས་དོན་ཏ་གོ་ནི་དང་ དུས་སྟོན་གྱི་ཁུངས་དང་དགོས་པ་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ དུས་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་ཚུ་
བདག་འཛིན་འབད་དེ་ ལམ་སྟོལ་བདག་འཛིན་ནི་ལུ་ སན་འདེབས་འབད་ཚུགས།

རྩིས་རིག་བསྟར་ཞིབ།

ཞིབ་འཛོལ་རྩིས་བྲིས་འདི་ནང་ གཞུལ་སྤྲོད་ཚུ་ཁག་ ཁེངས་སྤྱད་རང་ལྟ་ཁོང་གི་གཞུལ་ཚན་ནང་ལུ་
མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་ཟེར་མི་ཅིག་ ལོ་ལྟར་བཞིན་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟོལ་ཡོད་མི་འདི་ མི་རབས་ལས་མི་
རབས་བརྒྱུད་དེ་འོང་མི་ལམ་སྟོལ་རྩིས་ཤོས་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ དོན་ཚན་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་རྩིས་རིག་ཚུ་
བསྟར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

མཆོད་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་ཉམས་འགྱུ་དོ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས།

རང་སོའི་གཞུལ་གོ་ཚུ་ནང་ ལྷ་མཆོད་ཁྱུ་མཆོད་འབད་དགོ་མི་འདི་གཙོ་བོ་ར་ འཕྲལ་གྱི་ཞུམ་སེལ་ཐབས་
དང་ ཐུགས་གྱི་ལམ་བཟང་ཐབས་ལུ་ཨིན་མས། དེ་མ་ཆད་ ཆོས་བསྟན་ཆེ་རིང་ (༢༠༡༤) གིས་

གསལ་མཆོད་ལྟ་ དགོ་པའི་ཁུངས་ཡང་ དམངས་ཀྱི་ལོ་གཅིག་གི་ཆུན་མེད་རིམ་གྱི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་པུ་མ་གཞི་ལྟ་ ཡོད་པའི་ཁར། སྤྱི་ལོ་ལྷན་པུ་ (༢༠༡༤) གྱིས་ཡང་ ལྷ་པོ་ལྷ་གསལ་མི་ ལུ་བརྟེན་ཏེ་ མི་ལུ་ཆོ་དང་། རྩོམ་ལུ་གཡང་། ཟས་ལུ་བརྟེན། གོས་ལུ་བརྟེན། དབང་ཐང་གི་ དངོས་གྲུབ་གནང་ཞིའི་དོན་ལུ་ ཡིན་ཟེར་ བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ གསལ་མཆོད་ལྟ་མི་འདི་ རང་ལུ་སྤྱབས་གཟིགས་ནི་དང་ ལོ་ཐོག་ཚུ་སྤྱད་སྤྱོད་ འབད་ཞིའི་དོན་ལུ་ ལུ་ལྷ་གནང་འབྲེན་ ལྟ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་མས།

མཆོད་པའི་རྒྱུ་སྤྱོད་གྱི་སྤྱབས་ལུ་ ལས་སྤྱོད་གི་རིམ་པ་ཚུ་ གོང་འོག་འཛོལ་ཏེ་ མཆོད་པའི་ལས་འགན་ པ་ཚུ་ལུ་ གདོང་ཆང་བྱེད་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་ འཆམ་བཏོན་ཞིའི་རིམ་པ་ཚུ་ གོང་འོག་ཞོར་བ་བྱུང་མ་ཡིན་ མས་ (རྡོ་རྗེ་འཕྱིན་ལས་ཚུ་ ༢༠༡༡)། དེ་བཟུམ་སྤྱོད་ར་ རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་ཡང་ གཡང་དང་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ གནང་སྤོལ་ཡོད་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་དང་པའི་འཆམ་བཟུ་བཏང་ ཡོད་པའི་ཁར་ ཡམ་རིང་ལྷ་མོ་ལུ་གསལ་མ་བཏང་ཞི་དང་ ལུང་བསྟན་ལུ་ཞི་ཚུ་ཡང་ མཆོད་པའི་འབད་ཞི་ལུ་སྤྱོད་དེ་ འདུག་ཟེར་ཡིན་མས། དེ་ལུ་དབྱེད་པ་ཅིན་ ཏེ་མ་མཆོད་པའི་ལས་རིམ་ཚུ་ རྒྱུ་ཤིང་རྒྱུ་པ་སྤྱོད་བཟུ་སྤྱོད་ ལྟ་སྤོལ་ཡོད་རུང་ དེ་ལས་ནངས་པ་ ལྷ་གཞི་ལེ་ཤ་ལྷ་གསལ་ཏེ་ རྒྱུ་སྤྱོད་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ལུ་ ཞོར་བ་ལྷ་གསལ་ ཏེ་ཉམས་འགྱུར་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་མས། དེ་བཟུམ་སྤྱོད་ར་ བོམ་རེཌ་ (Pommaret, 2015) གྱིས་ཡང་ རང་ ལྷ་གོང་གི་གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ལས་སྤོལ་དེ་ འགྱུར་མ་འགྱུར་ལས་ ཞིབ་འཛོལ་འབད་བཞག་དགོ་པ་ འདུག་ཟེར་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། དེ་བཟུམ་སྤྱོད་ མཆོད་པའི་རྒྱུ་སྤྱོད་གྱི་ ལུ་དང་ལས་རིམ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཞི་ལུ་ ཉམས་སྤོལ་ཡོད་མི་དང་ལས་རིམ་གྱི་སྤྱོད་ལས་ གོ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་མ་ཆུན་ རབས་བཟང་པོ་ཚུ་ རིམ་གྱིས་ཡལ་འགྱུར་བའི་བསྐྱུང་ལས་ ལས་སྤོལ་དེ་ལུ་ ར་གཞོན་ཚུ་གིས་སྤྱོད་བ་བསྤྱོད་ མ་བརྟུབ་པར་ རྒྱ་པའི་ལས་སྤོལ་ལུ་ལྷ་གསལ་ཐལ་ཏེ་སྤོལ་ལྷ་གསལ་ ཁོང་དང་འབྲེན་འབྲེན་ཡལ་བའི་ གནས་ ལྷངས་འབྲུལ་སི་སི་ལུ་སྤྱོད་དེ་ཡོད་པ་སྤྱོད་ (རྡོ་རྗེ་འཕྱིན་ལས་ཚུ་ ༢༠༡༡) བཀོད་དེ་འདུག།

ད་རུང་ རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་ཡང་ སྤྱོད་ཤིང་མཆོད་པ་དེ་བཞོལ་མ་བཞག་པར་ འཕྲོ་ མཐུད་དེ་བཟུ་སྤྱོད་ལུ་ རས་པ་གཞི་ཡང་མིན་འདུག། ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྤྱོད་ ཆོས་སྤྱོད་

(Choden, 2004) གྱིས་ ལྷ་ཟེར་ལྷན་ཅེ་སྒོར་ཚམས་ལུ་ཡོད་པའི་ལྷ་གསོལ་དེ་ཡང་ ལྷ་བོན་དེ་གི་
བའི་དུས་ལས་མར་ཉམས་འགྱུ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་གྲོ། དེ་མ་ཚད་ དང་ཕུ་མི་སྡེ་ནང་ལུ་ ལྷ་གསོལ་གྱི་ལམ་
སྟོལ་དེ་བཙུང་ཁྱེད་ཀྱི་པའི་དགོས་པ་དང་ རྒྱ་མཚན་གསལ་འཛིན་སྟེ་ཡོད་པའི་ཁར་ དེ་གིས་གཅིག་སྒྲིལ་
དང་དགའ་སྟོན་ཕྱིན་ཚུགས་ཡོད་རུང་ ད་རེས་ན་གཞོན་ཚུ་ལུ་བྱུར་ཅམ་ལས་མི་བྱིན་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས། ཟེར་
སྒྲུབ་མི་ལུ་དབྱེད་པ་ཅིན་ མཚན་པའི་སྒོར་ལས་ ད་རེས་ཞིབ་འཚོལ་འབད་དེ་ མ་བཞག་པ་ཅིན་ ན་
གཞོན་ཚུ་གིས་ དེའི་དགོས་པ་དང་ནམ་གཞག་ཚུ་མ་ཤེས་པར་ ཡལ་འགྱུ་ནིའི་ཉེན་ཁ་འདུག། ལྷག་པར་
དུ་ གཡུས་ཁའི་ན་གཞོན་ཚུ་གིས་ཁྲོམ་ཁར་གཞིས་སྟོ་འགྱུ་སྟེ་ ལས་རིམ་དེ་ནང་ བཅའ་མར་མ་གཏོགས་
པར་ལུས་མི་དེ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ ད་རེས་མཚན་པ་ལྟའི་དུས་སྟོན་དེ་ བམ་ཀན་ཤོས་ཚུ་གིས་བཙུང་ཁྱེད་རུང་ མ་
འོངས་མཚན་པའི་ལམ་སྟོལ་དེ་ ན་གཞོན་ཚུ་གིས་མིང་ཅམ་ཡང་མ་ཤེས་པའི་དུས་ཤར་སྟོན་ནི་དང་ དུས་
སྟོན་དེ་རྒྱུན་སྒྱུར་འབད་མི་དང་ བདག་འཛིན་འབྲམ་མི་མེད་པར་ལུས་ནི་ཨིན་མས། དེ་མ་ཚད་ རྩི་རྩེ་
འཕྲིན་ལས་ཚུ་ (༢༠༢༡) གིས་ཡང་ ངང་ལྷ་མཚན་པ་དེ་ རིམ་གྱིས་ཡལ་འགྱུ་བའི་ཚབས་ཆེན་གྱི་གནས་
སྤངས་འདི་ནང་ ཞིབ་འཚོལ་འབད་མ་བཞག་པ་ཅིན་ ལམ་སྟོལ་འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ འབྱུང་སྟོར་ཤོར་འོང་ཟེར་
བཤད་དེ་འདུག།

མཚན་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་ཕན་གོད།

མཚན་པའི་དུས་སྟོན་ལུ་སྟོ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་ རིམ་གྱིས་ཉམས་འགྱུ་མི་དེ་ དུས་སྟོན་མཇལ་དགོ་པའི་
དགོས་པ་དང་ འཆམ་དང་ལས་རིམ་སྒྲ་ཚོགས་གྱི་བྱིན་རྒྱབས་དང་ཕན་པ་ མ་ཤེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཨིན་པའི་
ཁར། ཚས་སྟོན་ (Choden, 2004) གྱིས་ཡང་ གཡུས་གོ་ནང་ལུ་ ཆར་པ་དང་སེར་ཕྱ་ཤུགས་སྟེ་རྒྱབ་
དེ་བཟུམ་སྟེ་ རྒྱང་ཕྱགས་སྟེ་འཕྲུ་མི་འདི་ ཡལ་ལྷ་དང་འབྲེ་གདོན་ཚུ་ལུ་ གསོལ་ཁ་ཕུལ་ནི་ཆད་དེ་
སྒྲིབ་ཁྱེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ ཨིན་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག། གཡུས་སྟོན་དགོས་ཁྲངས་མ་ཤེས་པར་ མཚན་པའི་
ལས་རིམ་ལུ་ ལྷག་ཆད་ཁྱེད་ཀྱིས་བཙུག་པ་ཅིན་ དཀོན་མཆོག་དང་ཚོས་སྒྲུང་གིས་བཀའ་ཆད། ལྷ། ལྷ།
བཅོན། བདུད་ཚུ་ཕྱགས་མ་དགེས་པར་ གཡུས་གོ་ནང་ལུ་ ནད་དང་ཕུ་གེ་ཚུ་བྱུང་ནིའི་ཉེན་ཁ་འདུག།
དཔལ་འབྱོར་ (Penjor, 2004) གྱིས་ཡང་ གསོལ་ཁ་ཚུ་ཆད་པ་ཅིན་ མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་ ལུས་

ཞིབ་འཆོལ་ཐབས་ལམ།

གནས་སྤྱད་བསྐྱེལ་ནང་དབྱེད་པུད་ཐབས་ལམ།

གནས་སྤྱད་བསྐྱེལ་ལོན་འདི་ དཀོས་མཁོ་ཅན་གྱི་དཔེ་ཚད་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ མཆོད་པའི་ལས་རིམ་འགོ་
འདྲེན་འཐབ་མི་ ཀྱང་པ་གསུམ་དང་མཁོ་ཆེ། དེ་ལས་ ལས་རིམ་འདི་ནང་ཕྱག་འགན་བཞེས་མི་ དཔའ་
བོ་དང་བོན་བོ་ དེ་བཟུམསྟེ་ར་ བླ་པོ་པ་དང་བླམ་ དེ་བཞིན་དབུ་མཛད་ ལྷག་པར་དུ་ གཞན་ལས་
རིམ་དེ་གི་སྒོར་ལས་ཉམས་སྤྱོད་ཡོད་མི་ གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ཨལ་གཅིག་དང་ ཨལ་གཅིག་གཏམ་འཕྱུ་

འབད་དེ་ གནས་སྤྱད་བསྐྱེད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ཡང་ ཞིབ་འཛེལ་འབད་བའི་སྐབས་ལཱ་ རྩོམ་ཚན་
 དང་འབྲེལ་བའི་གནས་སྤྱད་མཐིལ་ཕྱིན་མ་སྟེ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ གྲུབ་འབྲས་བཏོན་ནི་ལཱ་ ལྟུང་བའི་
 དྲགས་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན། ཞིབ་འཛེལ་དབེ་ཚད་ཚུ་ལས་ གནས་སྤྱད་བསྐྱེད་འབད་བའི་སྐབས་
 ལཱ་ སྒྲིག་བཀོད་ཆ་མ་ཚང་བའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ ཁ་སྐད་ཁེངས་ཁ་སྐོག་ལས་འདྲི་
 བཀོད་འབད་མི་གནད་དོན་ཚུ་ བརྟེན་དོན་ལཱ་གཞི་བཞག་སྟེ་ འབྲེལ་བཤད་རྒྱབ་སྟེ་ རྩོམ་ཁ་ནང་ལཱ་སྐད་
 སྒྲུབ་འབད་དེ་ ཡིག་ཐོག་ལཱ་བཀོད་དེ་ གནས་སྤྱད་བསྐྱེད་འབད་ཡི། ཞིབ་འཛེལ་པ་རང་ཉིད་ གཤམ་
 སྒྲིའི་ཁ་སྐད་བརྟེན་དོན་སྤྱད་ལེན་འབད་ནི་ལཱ་ དཀའ་ངལ་མེད་པ་ལས་ ཁེངས་ཁ་ནང་སྒྲུབ་མི་འདྲི་ རྩོམ་ཁ་
 རང་ལཱ་སྐད་སྒྲུབ་འབད་དེ་ བྲི་ནི་ལཱ་དཀའ་ངལ་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ སྐད་སྒྲུབ་རྒྱབ་ཚུགས་ཅི། དེ་མ་ཚད་
 ལམ་སྟོལ་ཏུ་གོ་ནི་དང་ འབད་ཐངས་བཅའ་ཐངས་ཚུ་ ལྟ་རྟོག་འབད་དགོཔ་ལས་བརྟེན་ ཞིབ་འཛེལ་པ་
 རང་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ གྱི་ལོར་ ལས་རིམ་དེ་ནང་ ཡིལ་བུམ་སྟེ་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ ལྟ་རྟོག་འབད་བའི་
 སྐབས་ལཱ་ གནས་སྤྱད་དང་བྲེ་སྒྲིའི་རིམ་པ་ཚུ་ཐོ་བཀོད་བཞག་སྟེ་ གནས་སྤྱད་མཐིལ་ཕྱིན་སྟེ་བསྐྱེད་
 འབད་ཡི།

དེ་ལས་གནས་སྤྱད་དབྱེད་དབྱེད་དེ་ སྒྲ་བཟུང་འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ དྲི་བ་དྲིས་ལན་དང་རོ་རྒྱུང་
 རྒྱན་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ གནད་སྤྱད་བསྐྱེད་འབད་ཡོད་མི་དེ་ ཡིག་ཐོག་གྲུར་པལ་ཞིན་ན་ དྲི་བའི་ལན་
 ཚང་མ་ཚང་དང་ འབྲེལ་བ་མེད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ ཕྱི་བསལ་རྒྱབ་སྟེ་ འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་ཚུ་ བརྟེན་
 དོན་དབྱེད་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ དབྱེད་ཞིབ་འབད་ཡི། དེ་བཟུམ་སྟེ་ ལྟ་རྟོག་འབད་བའི་
 སྐབས་ལཱ་ ཐོ་བཀོད་རྒྱབ་ཡོད་པའི་ཟིན་བྲིས་ཚུ་ཡང་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ལྟ་ག་ཞིན་ན་ གནས་སྤྱད་ཚུ་གི་བར་
 ན་ འགལ་བ་དང་མཐུན་པ་ག་ཅི་ར་འདུག་ག་ བལྟ་སྟེ་དབྱེད་དབྱེད་འབད་ཡི། དེ་མ་ཚད་ སྒྲ་བཟུང་
 འབད་མི་ནང་དོན་དང་ ལྟ་རྟོག་འབད་བའི་སྐབས་ལཱ་ ཐོ་བཀོད་བཞག་མི་ཟིན་བྲིས་གཉིས་ཀྱི་ བར་ན་
 ག་བསྐྱར་འབད་དེ་ མཐུན་པའི་ཆ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ ག་ཅི་ར་ཡོད་མེད་ཚུ་ དབྱེད་ཞིབ་མཐིལ་ཕྱིན་
 འབད་དེ་ གནས་སྤྱད་དབྱེད་དབྱེད་འབད་ཡོད་པ་ཨིན།

མཚན་པའི་ཐོས་བསྐྱར་དང་གྲུབ་འབྲས།

མཚན་པའི་བྱང་ཁྲུངས།

མཚན་པ་ཟེར་མི་འདི་ ལྷ་ལུ་མཚན་པ་ཕྱལ་བའི་ཉིན་མ་ཨིན་ཟེར་ བཤད་སྟོལ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེར་ དགོན་གསུམ་དང་ ལྷ་ལུ་བཅན་བདུད་ལུ་མཚན་པ་ཕྱལ་བའི་ རྩས་ཚན་ཅིག་ལུ་གོམ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་ དགོན་མཚན་གསུམ། ལྷ། ལྷ། བཅན། བདུད་ཚུ་ལུ་ ལོ་གཅིག་གི་རིང་ལུ་ ལཱ་འབད་བའི་ལོ་ཐོག་དང་ བསགས་པའི་རྒྱ་ཁོར་གྱི་ཕུད་ཀྱི་མཚན་པ་ཕྱལ་མི་ལུ་མཚན་པ་དང་ མཚན་པ་ཕྱལ་བའི་ཉིན་མ་བཅུ་སྟུང་ མི་རྩས་ཚན་ཅིག་ལུ་ རྩས་སྟོན་ཟེར་གོམ་ཨིན་མས། མཚན་པའི་བྱང་ཁྲུངས་འདི་ དག་རྒྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འཁྲུལ་བ་ཅན་ དང་ལྷ་གི་གཡུས་ཚན་དེ་ནང་ མཚན་པ་ཕྱལ་ནིའི་སྟོལ་དེ་ ས་ཆགས་གཞན་ཆགས་ཀྱི་སྐབས་ལུ་ར་ དར་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་སྟོལ་ཡོད་རུང་། རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ མཚན་པའི་རྩས་སྟོན་གྱི་སྟོལ་དེ་ རྩས་རབས་^{༡༧} པའི་ནང་ལུ་སྤྲོ་མ་ཞབས་རྩུང་འབྲུག་ལུ་བྱོན་པའི་རྩས་མཉམ་ལུ་བྱུང་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་སྟོལ་ཡོད་རུང་། མཚན་པ་ཕྱལ་ནིའི་སྟོལ་དེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་གི་གནས་བདག་ ཨོ་ཕང་བདུད་ཆེན་དང་། བྲག་མཁར་རྒྱལ་པོའི་བདུད་ཀྱི་འཁོར་དང་བཅས་པའི་འཁྲུགས་པ་བྱུང་སྟེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ཡོད་པའི་མི་རྩ་སྟོག་བཅད་དེ་ མི་རབས་ཆད་པའི་སྐབས་ལུ་ ལྷ་ལུ་མཚན་པའི་གྲོང་པ་ལུ་བྱ་གསུམ་ཡོད་ས་ལས་ བྱ་བར་མ་འདི་ཞབས་རྩུང་རིན་པོ་ཆེ་གི་སྟོབ་མ་ དོན་དམ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་ཨོ་ཕང་བདུད་ཆེན་དང་ བྲག་མཁར་རྒྱལ་པོའི་བདུད་ཀྱི་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྤྱི་གནོན་ཏེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་གི་མི་དང་ཆོས་ཀྱི་སྤྱང་མ་སྟེ་ བྱོན་གྱིས་བསྐྱབས་གནང་སྟེ་ མི་སེར་རྩ་ལུ་གནོད་པ་མི་བཀལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལོ་བསྐྱར་བཞིན་དུ་ གནམ་དགུན་ལུ་མཚན་པ་ཟེར་ གསོལ་ཁའི་གཏོར་མ་བཞེངས་ཏེ་ ཕྱག་མཚན་འབད་དགོ་པའི་བཀའ་གནང་མ་ལས་ཚུར་ མཚན་པའི་རྩས་སྟོན་དེ་ བཅུ་སྟུང་ལུ་ཉིའི་སྟོལ་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིབ་འཛོལ་བའི་ལུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི། དེ་བཟུམ་སྟེར་ ཨལ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ཡང་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་བདུད་ཀྱི་འཛིགས་པ་བྱུང་སྟེ་ མི་རབས་ཆད་པའི་སྐབས་ལུ་ མཚན་པ་དེ་ཞབས་རྩུང་གིས་སྟོབ་མ་ དོན་དམ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་ བདུད་དང་བཅན་ཚུ་ལུ་ གནམ་དགུན་གྱི་མཚན་པ་ཟེར་ ཁ་གནོན་སྟེ་སྟོལ་གཏང་ལུ་གཟེར་སྐབ་ཅི་ (རོ་རྒྱུན་འབྲེལ། ༡༥/༡༡/༢༠༡༡)། དེ་འབད་མ་ལས་ གཡུས་ཚན་དེ་ནང་བོན་ལུགས་ལྟར་དུ་

ρ

མཚན་པའི་ལས་རིམ་འགོ་འདྲན་འཐབ་མི།

མཚན་པའི་དུས་སྟོན་འགོ་འདྲན་འཐབ་མི་འདི་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ཡོད་པའི་མི་རིགས། བྲེ་ལྷ། ལྷ་ལྷན་པ། དེ་ལས་བྱུང་པ་ཟེར་ མི་བརྒྱུད་གསུམ་ཡོད་པའི་ཁར་ གོང་གི་མི་བརྒྱུད་ཚུ་ལུ་ མཚན་པའི་དུས་སྟོན་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནིའི་འགན་ཁུར་ཡང་ སྐྱར་རྒྱབ་འབད་དེ་ཕོག་པའི་སྐབས་ལུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཨིན་པའི་ཁར་ སྐྱར་རྒྱབ་ཕོག་མི་མི་བརྒྱུད་ཀྱི་བཟའ་ཚང་དེ་ མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱོང་པ་སྟེ་ ལྷ་ཁང་གི་སྤོ་ལོགས་ཁར་ ཡོད་པའི་ རང་རང་སའི་ཁྱོང་ཁྱིམ་ནང་ཐོན་ཏེ་ ཁྱོང་པ་སྟེ་སྟོན་དགོཔ་ཨིན་མས། དེ་མ་ཚད་ ལྷ་ལྷན་པའི་ མི་རིགས་ལས་སྐྱར་རྒྱབ་ཕོག་མི་ལུ་ ལྷ་ལྷན་པ་ཁྱོང་པ་དང་ བྲེ་ལྷ་དང་བྱུར་པའི་མི་རིགས་ལས་ཕོག་མི་ལུ་ བྲེ་ལྷ་དང་བྱུར་པའི་ཁྱོང་པ་ཟེར་སྐབ་ཨིན་མས། ཁྱོང་པ་གསུམ་འདི་ ཁྱོང་ཁྱིམ་དེ་ནང་སྟོན་དེ་ ལོ་གསུམ་ གྱི་རིང་ལུ་ མཚན་པའི་དུས་སྟོན་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནིའི་ འགན་ཁུར་ཕོག་པ་ཨིན་པའི་ཁར་ ལོ་གསུམ་ ཁྱོང་པའི་གནས་ལུན་ཚང་རུང་ ཁྱོང་པ་དེའི་བྱལ་ལས་སྐྱར་རྒྱབ་ཕོག་མི་ ཁྱོང་པ་གསར་པ་འདི་ལུ་ ལས་རིམ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ལུ་ལམ་སྟོན་དང་ ཆ་རོགས་འབད་དགོཔ་ཨིན་མས། དེ་འབདཝ་ལས་ མཚན་པའི་དུས་སྟོན་དེ་ གཙོ་བོ་ཁྱོང་པ་གསུམ་གྱིས་འགོ་འདྲན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས།

ཁྱོང་པ་གསུམ་གྱིས་ དུས་སྟོན་འགོ་འདྲན་འཐབ་པའི་སྐབས་ལུ་ ཁའོ་ཆེ་གིས་བཀའ་སློབ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཨིན་མས། དེ་ཡང་ འོ་ཧེ་ (Dorji, 2005) གིས་ཁའོ་ཆེ་དེ་ གཤུང་རུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཟེར་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་གི་དཔོན་ཨིན་ཟེར་ གསལ་བཀོད་འབད་དོ་བཟུམ་ ཁྱོང་པ་ཚུ་གིས་ཡང་ ཁའོ་ཆེ་ལུ་ དགོངས་སྐྱོར་ཞུ་སྟེ་ མཚན་པའི་ལས་རིམ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཨིན་ཟེར་ ཞུ་ལྷན་གྲུབ་དང་བུམ་པ་གིས་ སྐབ་ཅི་ (རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲེལ། ༡༩/༡༩/༢༠༡༩)། ཁའོ་ཆེ་འདི་གཤུང་རུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཟེར་ ཏེ་མ་གཡུས་གོ་དེའི་དཔོན་ཨིན་རུང་ དེང་དུས་གྲས་ཞབས་དང་བཙེ་བཀུར་མེད་རུང་ མཚན་པའི་དུས་སྟོན་གྱི་སྐབས་ལུ་ ལམ་སྟོན་གྱི་ཁྱུ་སྤར་ག་ཨིན་མ་སྟེ་ར་བཞག་ནིའི་དོན་ལུ་ གཞན་དཔོན་ཁག་ཆེ་བ་ག་བྱོན་རུང་ རྒྱལ་བ་གོང་མ་སྟེ་གཡུ་གྱི་འགོ་དང་ བཞུགས་གདན་དང་ཅོག་ཅེ་འདི་ ཁའོ་ཆེ་ཁོ་ར་ལུ་ར་སྤུལ་ཏེ་ གྲས་ཞབས་དང་བཙེ་བཀུར་ཞུ་བ་ཅིན་ ཏེ་མའི་སྟོན་ཁྱུ་དེ་མ་ཉམས་པར་ བུ་གཞི་ལུ་སྟོན་ཚུགས་ཟེར་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ མཚན་པ་དེ་མི་གཅིག་དང་གཉིས་ལུ་འགན་ཁུར་སྟོན་མ་བཞག་པར་ གཞུང་གཡོག་ནང་ཕྱག་ཞུ་

མི། ལྷ་ཁང་གི་སྒྲུལ། མེད་འོག་བདག་སྐྱོང་། སྐུ་གཉེར་ཚུ་གིས་ འགན་ཁུར་འབྲེལ་འབྲེལ་ལྟེ་ཕྱག་ལུ་
 ཡིན་པ་ ལས་རིམ་ལྟ་རྟོག་སྐབས་ལུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི། དེ་འབད་མ་ལས་ མཛོད་པའི་རྒྱུ་སྟོན་དེ་ མཁོ་
 ཆེ་གི་བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་འོག་ལུ་ ཁྱོང་པ་གསུམ་གྱིས་འགོ་འབྲེལ་པའི་སྐབས་ལུ་ གཞན་མི་སེར་ག་
 ར་གིས་ སྤྱི་རུབ་ཐོག་ལུ་འགོ་འབྲེལ་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ མངོན་གསལ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་རུང་ ཁྱོང་པ་བསྐྱོ་
 བཞག་དང་ཕོག་ལམ་རིམ་པ་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་མེད་པ་ལས་ དེའི་ཁྱུ་མི་ནོར་ནི་དོན་ལུ་ ཞིབ་
 འཚོལ་འབད་དེ་བཞག་དགོཔ་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ཁྱོང་པ་ཚུ་གིས་ མཛོད་པ་འགོ་འབྲེལ་འཐབ་པའི་
 སྐབས་ལུ་ ག་ཅི་ར་འབད་རུང་ རིགས་རུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མཁོ་ཆེ་ལུ་ དགོངས་སྐྱོར་ལྷན་ཁྲུ་ འབད་སྟོན་སྟོན་
 རུང་ ད་རེས་ནངས་པ་ནམ་གཞག་དེ་ འབྲུང་སྟོར་ཤོར་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ ལས་སྐྱེ་འགོ་འབྲེལ་འཐབ་པའི་
 སྐབས་ལུ་ མཛོད་པའི་ལས་འགན་འཆང་མི་ཚུ་ལུ་ གདོང་ཆང་དང་ཤུལ་ཆང་བྱངས་ནི། དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་
 དཔའ་བོ་དང་བོན་པོ་ སྐད་པ་བོའི་ལས་སྐྱེའི་བཀའ་གདམས་སྒྲར་པའི་ ལས་རིམ་གྱི་རིམ་པ་དང་ ཐོབ་
 ལམ་ཚུ་མ་ཤེས་པར་ལྷག་ཆད་ལེ་ཤ་ལྷགས་དོ་ཡིན་མས།

མཛོད་པའི་ལས་སྐྱེ་གི་འབྲུང་ཁུངས་དང་བྱ་རིམ།

ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་རིམ།

གཡུས་གོ་དེ་ནང་སྟོན་གོང་ལས་ར་ མཛོད་པའི་རྒྱུ་སྟོན་དེ་ཁར་ ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་ལུགས་
 མ་འབྲུལ་ལེ་ཤ་ཡོད་པའི་ནང་ལས་ པད་སྒྲིང་སྒྲ་རྒྱུན་ལས་བརྒྱུད་པའི་ པད་སྒྲིང་གི་ཆོ་ག་གནང་མ་ཡིན་
 མས། དེ་ཡང་ མཛོད་པའི་སྐབས་ལུ་ པད་སྒྲིང་ནོར་བུ་རྒྱ་མཚོའི་ལས་བྱང་པད་མ་སྟོན་ཤིང་དང་
 གསལ་འདེབས་ལེའུ་བདུན་མ་དེ་གནང་མ་ཡིན་མས། དེ་མ་ཚད་ རྩོམ་འབྲིན་ལས་ཚུ་ (༢༠༡༡) གིས་ཡང་
 མཛོད་པའི་སྐབས་ལུ་ པད་མ་སྒྲིང་པའི་གཏེར་ཆོས་ པད་སྒྲིང་ནོར་བུ་རྒྱ་མཚོ་དེ་གནང་མ་ཡིན་ཟེར་ གསལ་
 བཀོད་འབད་དེ་འདུག། སུར་པ་རྩོམ་ (༢༠༡༡) གིས་སྐབ་དོ་བཟུམ་ གཏེར་སྟོན་པསྒྲིང་པའི་ གཏེར་
 ཆེན་༣༩ བཞེས་ཡོད་པའི་གསལ་ལས་ གཏེར་༤༤ པ་ནོར་བུ་རྒྱ་མཚོ་དེ་ ལྟོ་བྲག་སྐྱེན་མདོ་བྱང་ཤར་སེང་
 གདོང་ཅན་ལས་བཞེས་བཞེས་པ་ཡིན་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ ངང་ལྷ་ལུ་གསལ་བའི་མཛོད་པའི་ཆོ་ག་དེ་

མཚན་པའི་སྐབས་ལུ་ དཔའ་པོ་གིས་གསེལ་མཚན་ལྷ་མི་དེ་ དཔའ་པོ་གི་རྒྱབ་ལྷ་ བདེ་དཔའ་བ་ཟང་མོ་ལུ་
གསེལ་ཁ་སྤུལ་ཕ་དང་འབྲེལ་ ཡོ་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ བདེ་སྤྱི་གེ་ཞི། ཚེ་དང་བསོད་ནམས་འཕེལ།
ཆར་རྒྱ་འབབ། ཡོ་རྒྱལ་ལེགས་མིའི་ ལྷ་སྤྱི་མཚོ་གས་པའི་ཐབས་སྤྱི་གཤམ་ཨིན་ཟེར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།
དེ་མ་ཚད་ གསེལ་མཚན་དེ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ ཡོ་གཅིག་གིས་རྒྱ་དཔའ་བ་ཟང་མོ་གི་སྤྱི་ གཞུང་གོ་དེ་ནང་ཕྱིན་
ཆགས་མིའི་དོན་ལུ་ ཞི་བདེ་སྤེལ་རྒྱལ་མི་དང་ དངོས་གྲུབ་རྒྱ་ལྷ་མི་ཨིན་མས། དེ་མ་ཚད་ དཔའ་པོ་

གིས་ ལྷ་ཆེན་ཨ་མ་ རིང་ལྷ་མོ། བྲག་ལྷ་མོ། མངྏ་མེད་གསུམ་ལས་ མགུ་ལུ་དབང་། ལ་ལུ་བདུད་ཅི།
ལགས་ལུ་བྱིན་ལྟེན་ལས། ལུས་ལུ་བྱོད། ཆོ་དང་བསོད་ནམས། དཔལ་དང་འབྱོར་པ་ལྟ་སྟེ་ མི་སེར་ལུ་གནང་
ནིའི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་ མཆོད་པའི་རྒྱས་སྟོན་དེ་ཁར་ དཔལ་ལོག་གི་སྐྱེ་འཆམ་གནང་དགོ་པའི་རྒྱ་
མཆན་འདི་ཡིན་མས།

མཆོད་པའི་སྐྱབས་ལུ་ དཔལ་ལོག་གི་བྱ་རིམ་དེ་འབད་བ་ཅིན་ ལྷ་མ་^༡ པའི་གནམ་གང་ལས་ སླིབ་མ་རེག་
པར་གསོལ་ཁ་ཕུལ་དགོཔ་དང་། གལ་སྲིད་ སླིབ་རེག་པ་ཅིན་ལས་རིམ་ལུ་ལྷག་ཆད་ལྷགས་ནི་དང་
གཡུས་གོ་དེ་ནང་རྒྱུན་ལྷན་བྱུང་ནི་ཡིན་མ་ལས་ སླིབ་མ་ལྷགས་པར་གནང་དགོཔ་ཡིན་མས། དེ་མ་ཆད་
ལྷ་མ་^༢ པའི་གནམ་གང་ལས་ འགྲོ་དོན་མ་འབད་བར་སྟོད་དེ་ ལྷ་མ་^༣ པ་ལས་ཚུར་ བསང་རབ་ཕུལ་ཏེ་
རང་ལྷ་^{༡༠} པའི་ཆོས་^{༡༡} ལུ་བྱོལ་པ་ལས་ཕྱགས་མ་འབྱུག། ཤིར་སྟན་འཐིང་། ལྷགས་ཕུར་བདེབས། ལུང་
བསྟན་རྒྱ་མཚར་ཞིན་ན་ དག་བཏབ་དང་ཕྱག་འཆལ་བཏང་སྟེ་ ཁྱིམ་ནང་ལས་འཕྱོན་ཏེ་ མཆོད་པའི་
གསོལ་མཆོད་ལུ་བར་འབྱེད་ཡིན་ཟེར་ཡིན་མས། དེ་ལས་ མཆོད་པའི་རྒྱས་སྟོན་སྐྱབས་ལུ་ཡང་ གོང་
གི་རིམ་པ་རྒྱ་ཅོག་འཐད་པ་སྟེར་ ཆོས་^{༡༤} ལས་ ^{༡༥} ཚུན་མཆོད་པའི་ལས་རིམ་བསགས་ཏེ་ གསོལ་ཁ་
གནང་སྟེ་ ཆོས་^{༡༦} གྱི་བྱོལ་ ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཕྱགས་དང་བཅས་ ལྷ་ཁང་གི་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ རྒྱ་ཁྱུ་
ལུང་མཆོད་རྟེན་གྱི་རྩ་བར་སོང་སྟེ་ ལྷ་ལུལ་ཟེར་ལྷ་རྒྱ་ཁོང་རའི་གདན་ས་ལུ་ ལོག་གདན་འབྲེན་ལུ་སྟེ་ ཁོ་
ར་ལོག་ཁྱིམ་ནང་བྱོན་མ་ཡིན་ཟེར་ ཨམ་དབྱངས་སྟོན་གྱིས་བཤད་ནི་འདུག (རྩ་རྒྱུན་འབྲེལ།
༡༤/༡༥/༢༠༢༢)།

བོན་པོའི་ལས་རིམ།

མཆོད་པའི་སྐྱབས་ལུ་ ལྷ་བོན་གསོལ་ནི་དེ་ཡང་ ལས་རིམ་གལ་ཅན་ཅིག་ཡིན་མས། དེ་ཡང་ བསྟན་
འཛིན་དོ་རྩེ་ (༢༠༢༡) གིས་ ཆོ་དེའི་སྐྱབས་དང་གོགས་གནང་མི་འཛིག་རྟེན་པའི་ལྷ་ལུ་ བསྟོད་ཆོག་
འདོན་ཏེ་ གསོལ་མཆོད་ལུ་མི་ལུ་ ལྷ་བོན་གྱི་གསོལ་མཆོད་ཡིན་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེར་
གཡུས་གོ་འདི་ནང་ལུ་ཡང་ མི་སེར་ཚུ་གིས་ ཆོ་དེའི་སྐྱབས་དང་གོགས་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷ་བོན་གྱི་གསོལ་

མཚན་ལྷན་ཞི་འདྲེ་དོན་ལུ་ བོན་གྱི་གསལ་མཚན་ལྷན་ཞི་འདྲེ་མས། བོན་ཆོས་ཉམས་སྲུ་ལེན་མི་དང་སྤྲེལ་མི་ཚུ་
ལུ་ བོན་པོ་ཨིན་ཟེར་ (རྫོང་འཕྲིན་ལས་ཚུ་༢༠༡༡) དང་ སྐབས་མཇུག་འདུན་རིན་ཆེན་ (༢༠༠༤ ཤོག་
གྲངས་ ༡༤༢) གྱིས་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱུ་སྤྲོན་དེ་ཁར་ བོན་པོ་གིས་ ཁོང་རའི་དཔལ་གཟུང་པ་
དུག་དང་གཅིག་ཁར་ ལས་རིམ་གནང་སྟེ་ གསལ་མཚན་གནང་མ་ཨིན་མས། དེ་བཟུམ་མའི་གསལ་
མཚན་འདི་ མི་སྡེ་གི་གསལ་མཚན་ཨིན་མ་ལས་ རིག་འཛིན་ (Rigzin, 2013) གིས་ཡང་ མི་སྡེ་
སོ་སོ་ནང་ལུ་ལྷན་གསལ་མ་འབྲས་ཡོད་མི་ཚུ་ག་ར་ ལྷན་ལུ་མཚན་སྤུལ་བའི་ཆ་ག་ཨིན་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་
ལས་ མཚན་པའི་སྐབས་ཀྱི་ བོན་པོ་དང་དཔལ་བོའི་ལས་རིམ་ཡང་ མི་སྡེའི་གསལ་མཚན་གལ་ཅན་
ཅིག་ཨིན་མས།

བོན་ཆོས་འདི་ སྐབས་མཇུག་འདུན་རིན་ཆེན་ (༢༠༠༤) གྱིས་ ཁང་ཁུང་བོན་གྱི་སྤྲོན་པ་གཤེན་རབས་ཀྱི་
བརྒྱུད་པ་འཛིན་མི་ཞབས་དྲུང་མཚན་ལྷན་བདེ་བ་ཟེར་ མི་འབྲུག་ལུ་ཕྱོན་ཏེ་སྐྱེ་འབྲུམ་དགོན་དང་ སེ་བ་
སྐང་ལ་སོགས་པ་ བོན་གྱི་གདན་ས་བཏབ་སྟེ་ བོན་ཆོས་དར་ཡོད་པ་མ་ཆད་ བོན་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱང་གསོ་
དང་ སྤྲོད་རྒྱལ་མའི་གསལ་ཁའི་རྒྱན་ཚུ་གནང་བའི་མཐར་ འབྲུག་ལུ་དར་བྱུང་སོང་ཡོད་པ་སྟེ་བཀོད་དོ་
བཟུམ་སྟེ་ར་ བན་བདེ་དབང་ལྷུག་ (༢༠༡༢ ཤོག་གྲངས་ ༣༢༤) དང་ འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན་
(༢༠༡༡) གིས་ རྒྱུ་ཆོད་ལུ་དབྱེད་པ་ཅིན་ རྒྱུ་རབས་ལྷན་ནང་ལུ་ དར་ཡོད་པ་འབད་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་
ལས་ གཡུས་གོ་ངང་ལྷའི་གཡུས་གོ་དེ་ནང་ཡང་ བོན་ཆོས་འདི་རྒྱུ་ཆོད་རྒྱུ་བསྐྱང་ར་ དར་ཡོད་པ་འོང་
ནི་ཨིན་མས།

ལྷན་བོན་གསལ་མི་དེ་ ངང་ལྷ་མེད་འོག་གི་མི་སེར་གྱི་རྒྱུན་རྒྱུ་བསྐྱོག་ཐབས། ལོ་ལྷུགས་ལེགས་ཐབས་དང་
བསམ་དོན་གྲུབ་ནིའི་དོན་ལུ་ མེད་ཐབས་མེད་པའི་ལས་རིམ་ཅིག་ཨིན་ཟེར་ བོན་པོ་ཆོས་གཤམ་གྱིས་
བཤད་ནི་འདུག་ (རྫོང་ལྷན་འབྲེལ། ༡༢/༡༢/༢༠༡༢)། དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་མི་དང་ལོ་
ཐོག་ དེ་ལས་ སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུན་བར་ཆད་བསལ་ཏེ་ བཟུ་ཤིས་གཡང་ཆགས་ཏེ་ སྤྲོན་སྤུམ་ཆོགས་ནིའི་
དོན་ལུ་ གསལ་མཚན་སྤུལ་ཨིན་མས། བོན་གྱི་སྤྲེལ་དེ་ལུ་ བོན་དཀར་དང་བོན་ནག་ཟེར་ལྷན་པ་གཉིས་

ཡོད་ས་ལས་ གཡུས་གོ་འདི་ནང་ཡོད་པའི་ བོན་གྱི་ལྷ་གསོལ་འདི་ བོན་དཀར་གྱི་སྲོལ་ཅིག་ཡིན་མས།
མཆོད་པའི་སྐབས་ལུ་བོན་པའི་ལས་རིམ་དེ་ རང་ལྷ་༡༠ པའི་ཆོས་༡ ལས་ ཆངས་རབ་ཟེར་བློ་སྦྱང་
འབད་ནི་དང་ སྐབ་མ་ལོག་པར་གཙང་ཏྲིག་ཏྲི་སྟེ་སྟོན་དེ་ ལྷ་མ་བཅུ་པའི་ཆོས་༡༤ གི་རྩོ་པ་ལོ་རའི་ཁྱིམ་
ནང་ གཤེར་སྟན་ཟེར་གདན་གཅིག་འཐིང་། ཅོག་ཅོ་གུར་ ལྷ་གདན་ཟེར་རང་ལག་གི་འདབ་མ་གཅིག་
བཀལ། ཆང་མཆོད་དང་བསང་བཏང་སྟེ་ དུས་སྟོན་དེ་ནང་མཆོད་གསོལ་ལུ་བ་འོང་མ་ཡིན་མས།

དེ་ལས་གྲོང་ཁྱིམ་རེ་རེ་ནང་ལུ་ ས་གནོན་འབད་མ་ཡིན་པའི་ཁར་ གྲོང་པ་དང་སྐུམ་པ་རེ་རེ་གིས་རེ་རེ་
བཏོན་མི་ དཔའ་གཟར་པ་ཚུ་ལུ་བཀའ་གདམས་ཡིན་མས། དཔའ་གཟར་པ་ཟེར་མི་འདི་ བོན་པའི་གྲོགས་
རམ་འབད་མི་སྟེ་ཆོན་ཅིག་ལུ་སྐབ་ཡིན་མ་དང་ དེ་བསྐྱར་ བོན་པའི་ལས་རིམ་དེ་ལུ་ འཐུས་མ་ཤོར་བར་
འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ལུ་ ཆ་རོགས་འབད་དགོ་པའི་ བཀའ་གདམས་གནང་མ་ཡིན་མས། རང་ལྷ་༡༠
པའི་ཆོས་༡༥ ལུ་ ལྷ་བྱང་མཆོད་རྟེན་ཡོད་སར་དཀྱིར་འཁོར་བཟོ་སྟེ་ ལྷ། ལྷ། བཙན། བདུད་ལས་
དངོས་གྲུབ་ཚུ་ལུ་སྟེ་ ཤ་ལ་བའི་ཐམ་བུ་ཟེར་ རང་ལག་ཤིང་ཤོམ་འདབ་ཀྱི་མོ་བཏབ་སྟེ་ དངོས་གྲུབ་དང་
བྱིན་རྒྱལས་གནང་མ་ཡིན་ཟེར་བོན་པོ་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་སྐབ་ཅི་ (རྩ་རྒྱུན་འབྲེལ། ༡༢/༡༢/༢༠༢༢)།
ཡིན་རུང་ དབྱངས་སྟོབ་འཛི་མེད་ (༢༠༠༤) དང་ རྩ་དཔལ་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་ (༢༠༠༩) གིས་ འཛིག་
རྟེན་ལྷ་ཚུ་ སངས་མ་རྒྱས་པར་འཁོར་བའི་བཙོན་ནང་བཅིང་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ སྐྱགས་ཀྱི་སྐབས་མི་བདུབ་
ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ འཛིག་རྟེན་པའི་ལྷ་གི་ འཕྲལ་གྱི་དོན་ལུ་ཡན་པའི་དངོས་གྲུབ་དང་བྱིན་
རྒྱལས་མ་གཏོགས་ ཕྱི་མའི་སྐབས་དེ་མི་བདུབ་ནི་ཡིན་མས།

དེ་ལས་ རང་ལྷ་༡༠ པའི་ཆོས་༡༤ ལུ་ ལྷ་བྱང་གསེར་གྱི་གྲུ་བཞི་གི་མཆོད་རྟེན་ལས་ ཨ་མ་རིང་ལྷ་མའི་
ཕུད་སྟོབ་དེ་ དངོས་གྲུབ་དང་བྱིན་རྒྱལས་སྟེ་ལུ་འབག་སྟེ་ མི་མེར་ཚུ་ལུ་གནང་མ་ཡིན་མས། དེ་མཆོད་
ནམ་དག་བདུད་ཅིད་ཕུད་ཟེར་ཆང་མཆོད་ཞེན་མ་ལས་ ལྷ་ལྷན་པའི་ཁྱིམ་ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ རིམ་པ་
བཞིན་དུ་གྲོང་བཤལ་རྒྱབ། ཁ་འབྲལ་ལེགས་སྟོན་ཕུལ་ཞེན་མ་ལས་ ཆོས་༡༧ གྱི་རྩོ་པ་ལོ་རའི་ཁྱིམ་ནང་
འགྲོམ་ཡིན་ཟེར་ བོན་པོ་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་བཤད་ནི་འདུག (རྩ་རྒྱུན་འབྲེལ། ༡༣/༡༢/༢༠༢༢)། ཡིན་

མཛད་པོ་པ་དང་མཛད་པོ་མ་གྱི་འཆམ་གྱི་ལས་རིམ།

ཀླད་པོ་པ་རྒྱལ་མོ་ཟེར་མི་འདི་ ཨ་རྒྱལ་ཨང་རྒྱལ་གྱི་འཆམ་ཨིན། ཀླད་པོ་པ་དེ་ ལྷ་འི་གཡུས་ལས་ལྷ་བརྒྱུ་
 བྱིན་གྱིས་ མི་ཡུལ་ལུ་ཆེ་གི་དངོས་གྲུབ་དང་ དཔལ་དང་འབྱོར་པ་ དེ་ལས་ཞི་བདེ་སྤེལ་བར་ གཏང་
 ཡོད་པ་སྟེ་ རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་བཀོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ར་ ཀླད་པོ་པ་བསུ་བ་འབད་བའི་
 སྐབས་གྱི་ཁ་བཤད་ནང་ལས་ཡང་ “ཨ་འོ་ ཀླད་པོ་ནི་སྟངས་ལྷ་ཡུལ་ནས་ཡོངས། སྟངས་ལྷ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱུ་
 སྟེན་གྱིས་བཏང་ཡི་ལགས། འཆི་བ་མེད་པ་ཆེ་ཡི་དོངས་གྲུབ། ཟད་པ་མེད་པ་ནོར་གྱི་དངོས་
 གྲུབ། བརྒྱད་པ་འཛིན་པ་བྱུ་གི་དངོས་གྲུབ། མི་ནོར་ཟས་གསུམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་དངོས་གྲུབ་གནང་
 བ་ཡིན་ལགས། །” ཟེར་སྒྲུབ་ནི་ཡོད་པའི་ཁར་ ཀླད་པོ་པའི་ཁ་བཤད་གྱི་དཔེ་ཆ་ནང་ཡང་དེ་སྟེ་བཀོད་དོ་

འདུག། དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ ཀླད་པོ་ཀླན་མའི་འཆམ་དེ་ རིན་འཛིན་ (Rinzin, 2023) གྱིས་ མི་ལོ་ར་
ཟས་གསུམ་དར་ཞིང་རྒྱུ་ཞི་དང་ ཆོ་གི་དངོས་གྲུབ་གནང་སྟེ་ ཞི་བདེ་སྤེལ་ཞིའི་དོན་ལུ་ཨིན་ཟེར་བཀོད་
དེ་ཡོད་པ་ལས་ ཀླད་པོ་ཀླན་མའི་འཆམ་འདི་ ཕྱིན་སྐབས་ཅན་དང་སྟོ་བ་ཅན་གྱི་ འཆམ་ཅིག་ཨིན་པའི་
ཁར་ མི་སེར་མང་ཤོས་ཀྱིས་ར་ སྐྱེ་འཆམ་འདི་ སྟོ་བ་བསྐྱེད་དེ་མཇལ་སར་མཐོང་ཅི།

ཀླད་པོ་པ་དང་ཀླན་མའི་འཆམ་དེ་ ཡལ་ལྷན་གྲུབ་ཀྱིས་སྐབ་མི་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ སུམ་འཕྲང་སྐུམ་
གཡུས་གོ་དེ་ཁར་བྱོན་པའི་སྐབས་ལུ་ དེ་ནང་གི་མི་སེར་ཚུ་གིས་ སྐུམ་ལུ་སྐྱེ་འཆམ་དགོ་པའི་གསལ་
འདེབས་ལུ་བའི་སྐབས་ལུ་ གཞི་བཙུགས་མཛད་གནང་ཅུག་ཟེར་སྐབ་ཅི་ (རོ་རྒྱུད་རྒྱན་འབྲེལ།
༡༥/༡༢/༢༠༢༢)། དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ རབ་བརྟན་ (Rabten, 2004) གྱིས་ཡང་ ཀླད་པ་པོ་དེ་ བུམ་ཐང་
ལུ་རག་ལས་སྟེ་ ཁེངས་སྟོ་ཤིང་ལུ་ལྟོད་ཡོད་པ་དང་ དེ་བསྐྱང་བདུད་དམ་ལུ་བཏགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་
སྟོལ་བཀོད་ལུགས་དབྱེད་པ་ཅིན་ སྟོ་ཤིང་གི་མཆོད་པ་དེ་ ངང་ལྷ་མཆོད་པ་ལས་དཔེ་སྤྲེངས་ཏེ་ མི་རབས་
༣ འབྲེལ་ཡོད་པ་སྟེ་ དེ་ཉིད་ཀྱིས་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ ངང་ལྷ་ཀླད་པ་པོའི་བྱུང་ཁུངས་ཡང་ བུམ་ཐང་ལུ་
རག་ལས་ཨིན་མས་སྟེ་ ཁུངས་གཏུགས་དགོ་པ་ཨིན་མས། དེ་མ་ཆད་ ཀླད་པ་པོ་གིས་ ལྷན་དར་ཕུལ་མི་
ཁ་བཤད་ནང་ལུ་ རྒྱུད་པའི་འབྲེལ་གྲུབ་ཆེན་པོ་སྤྲིང་། རྩ་རྒྱུད་སྤྲིང་མའི་ལྷ་ཆོགས་ཀྱི་ཕྱག་ལུ་ལྷན་དར་
ཕུལ། ཟེར་ཡོད་མི་ལུ་དབྱེད་རུང་ པད་སྤྲིང་སུམ་འཕྲང་ལས་བརྒྱུད་པའི་ པོ་སྤྲིང་པ་དེ་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐུམ་
སྟེ་བཤད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ པད་སྤྲིང་དང་འབྲེལ་བའི་འཆམ་ཅིག་ཨིན་མས། ལྷག་པར་དུ་ ཁེངས་དང་བུམ་
ཐང་ལུ་རག་གི་ བར་ན་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྟོལ་ཡོད་པའི་ཁར་ སུམ་འཕྲང་གི་སྤྲིང་རྒྱུན་ཁེངས་ལུ་བྱོན་ཡོད་པ་
སྟེ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ འཆམ་དེ་བུམ་ཐང་ལས་བྱོན་མི་ པད་སྤྲིང་སྐུམ་གིས་མཛད་གནང་གནང་མ་ཨིན་
རུང་ སུམ་འཕྲང་སྐུམ་ག་གིས་འགོ་ཐོག་སྟོལ་གཏོད་ཡི་ག་ གཏན་གཏན་ཤེས་མི་ཚུགས་པས།

ཀླད་པོ་ཀླན་མའི་འཆམ་དེ་ ངང་རྒྱ་༡ པའི་ཆོས་༡༥ གི་རྩོ་བ་ སྐྱེ་འཆམ་གནང་ནི་འགོ་བཙུགས་པ་ཨིན་
མས། དེ་བསྐྱང་ ཀླད་པོ་པ་གིས་ དང་པ་ར་རྩ་བའི་སྤྲིང་མ་ལུ་ཁ་བཟང་ལྷ། གཉིས་པ་གཏོང་ཆང་བསྐྱིག་
མི་དེ་མཆོད། གསུམ་པ་ཁ་བཤད་མདོར་བསྐྱུས་དང་ ལྷན་དར་གྱི་ལས་རིམ་དང་ ལྷ་ཁང་གི་ཕྱི་ཁར་སྟོ་མ་

བཞི་བསྐྱམས་དོ་ཡོད་པ་ ཞིབ་འཇོལ་པ་རང་གིས་ལྟ་རྟོག་བྱུང་ཡོད། དེ་ལས་ཕྱི་རུ་ཁམས་ལུ་ ཁྲོང་ཁྱིམ་
སྐྱོར་ར་རྒྱབ་སྐྱབས་ ཁྲོང་ཁྱིམ་རེ་རེའི་ནང་ ཁ་བཟང་། གདོང་ཆང་། ཁ་བཤད་དང་སྟན་དར། བཟ་ཤིས།
དབང་གནང་ཞིན་ན་ལྟ་ཆོགས་ཚུ་ལྟ་སྟེ་ སྐྱེ་འཆམ་གནང་སྟོལ་ཡོད་རུང་ ལྟ་ལྟ་ན་པའི་ཁྱིམ་ནང་སྟོད་པ་ད་
ཁྱིམ་མཚུག་འབདཝ་ལས་ གཡུས་ཚན་སྐྱོར་ར་རྒྱབ་པའི་སྐྱབས་ལུ་ ག་ཅི་ར་ཐོབ་ཅི་ག་སྟོན་མ་ཡིན་ཟེར་
བའི་ཚུལ་ལུ་ ཅུ་ཅེ་ལས་རིམ་ཟེར་མི་ཅིག་འཐེབ་བཀལ་ཏེ་ ལོག་མགོན་ཁང་བཞུགས་རབས་གནང་མ་
ཡིན་ཟེར་ ཆད་པོ་པ་རིན་ཆེན་གྲགས་པ་གིས་སྐབ་ཅི་ (རོ་རྒྱུང་རྒྱན་འབྲེལ། ༡༥/༡༢/༢༠༢༢)། དེ་ལས་
ལྷུ་ ༡༠ པའི་ཆོས་ ༡༤ གི་རྒྱབ་མོ་ལོག་མགོན་ཁང་ལས་འཕྲོན་པའི་སྐྱབས་ལུ་ དང་པ་རྩ་བའི་སྐྱེ་མ་ལུ་ཁ་
བཟང་ལྟ། བཤད་རབས་མདོར་བསྐྱུས་ཅིག་བཏང་། སྟན་དར་གྱི་ལས་རིམ་དང་ལྟ་ཆོགས་ཚུ་ལྟ་ཞིན་ན་
ལྟ་ཁང་གི་ཕྱི་ཁར་འཕྲོན་པའི་འཕྲོ་ལས་ ཁ་འབྲལ་ལེགས་སྟོན་གྱི་ལས་རིམ་གནང་སྟེ་མཚུག་བསྐྱུས་ཡིན་
མས། ཆན་མོ་མ་གི་འཐད་ཁར་སྟོད་པ་ད་ ཁ་སྐབ་ནི་མེད་རུང་ ཆད་པོ་པ་འདྲན་འདྲ་འཆམ་རྒྱབ་སྟེ་ ལས་
རིམ་ཅིག་འཐད་པ་སྟེ་གནང་སྟོལ་འདུག། དུས་སྟོན་དེ་ནང་ལུ་ ཆད་པོ་པ་དང་ཆན་མོ་མ་དེ་ ལས་རིམ་
གཙོ་པོ་ཅན་ཅིག་འབདཝ་ལས་ ད་ལྟོའི་ལས་འགན་འབག་མི་དེ་མེད་པའི་དུས་ལུ་ ཁོང་གི་ཆབ་སྟེ་འབད་
མི་ཁོང་ག་ཟེར་བའི་ཆ་གྲང་དང་ ཆད་པོ་པ་དང་ཆན་མོ་མ་དེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ཡོད་པའི་ མི་དམངས་
ཀྱིས་བསྐྱོ་བཞག་འབད་རུང་ ཁ་བཟེད་མ་བདུབ་པའི་གནས་སྤངས་ལུ་སྟོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ དེའི་དོན་ལུ་
འཆར་གཞི་དང་སྲིད་བྱུས་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་བརྩམ་དགོཔ་འདུག། དེ་མ་ཆད་ ལས་རིམ་ནང་བཅའ་མར་
གཏོགས་མི་དཔའ་བོ་དང་བོན་པོ་ཆད་པོ་པ་དང་དེའི་ཕྱག་ལུ་མི་ཚུ་ལུ་ ཐོབ་ལམ་རིམ་པ་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་
ལས་ ལས་རིམ་ནང་ལུ་བཅའ་མར་གཏོགས་མ་བདུབ་པར་ ལཱ་ཁག་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ སེམས་གསོའི་
ཚུལ་སྟེ་དདུལ་ཕོག་དང་ དེ་མེན་རུང་ ལས་རིམ་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་འབད་བའི་ཉིན་མ་ལས་ཚུར་ རྒྱལ་
ཡོངས་ལས་མི་སྒྲིལ་ཆ་ཅིག་ གཞུང་གིས་གནང་ཚུགས་པ་ཅིན་ སེམས་ཤུགས་འཐོབ་ནི་དང་དུས་ཚོད་ལག་
ལེན་འཐབ་མི་དེ་ དོན་ཡོད་ཅིག་ལུ་འགྱུར་ནི་ཡིན་པས་ཟེར་ ཨམ་དབྱངས་སྟོན། ཆད་པོ་པ་རིན་ཆེན་
གྲགས་པ་དང་ དཔའ་བོ་སངས་རྒྱས་རྟོ་རྟེ་གིས་ཚུ་གིས་བཤད་ནི་འདུག (རོ་རྒྱུང་རྒྱན་འབྲེལ།

༡༤/༡༢/༢༠༢༢)། དེ་འབད་མ་ལས་ དཀའ་ལཱ་དེ་སེལ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ལམ་སྲོལ་ཡུན་བརྟན་འབད་ནི་
ལུ་ བན་སྐབས་སྒྲིམ་སྒྲེ་ར་བྱུང་ནི་ཨིན་མས།

བཀའ་གདམས་སྐར་པའི་ལས་རིམ།

བཀའ་གདམས་སྐར་པ་ཟེར་མི་འདི་ མཚོད་པའི་སྐབས་ལུ་ ཕ་བའི་བླམ་གིས་བཀའ་གནང་ཡོད་མི་ཚུ་
འཇུག་ཤོར་མེད་པར་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ བདག་འཛིན་འཐབ་མི་ཅིག་ལུ་གོམ་ཨིན་ཟེར་སྐབས་མི་དང་ བན་ལུ་
འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས་ (༢༠༢༡) གྱིས་བཀའ་གདམས་པ་ཟེར་མི་འདི་ རྩས་རབས་༡༡ ལུ་ཚེ་བོ་ཨ་
རྟེན་ལས་ སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཀའ་གཅིག་ཡང་མ་ལུས་པ་གདམས་པའི་ ཆོས་ལུགས་ཅིག་ཨིན་ཟེར་སྐབས་མི་ལུ་
དབྱེད་པ་ཅིན་ བླ་མའི་བཀའ་མ་ཤོར་བར་བདག་འཛིན་འབད་མི་ལུ་ གོ་ནི་ཨིན་མས། ཨལ་ལྟན་གྱུབ་
(རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲེལ། ༡༢/༡༢/༢༠༢༢) གྱིས་སྐབས་མི་ནང་ བཀའ་གདམས་སྐར་པ་ཚུ་ བླ་མའི་བཀའ་ཟེར་
མི་ཚུ་འཐབ་འཛིན་འབད་མ་བཅུག་པར་ མཚོད་པའི་རྩས་སྟོན་དེ་ཁར་ དཀའ་ལཱ་ག་ཅི་འབྱུང་རུང་བསལ་
མི་ཨིན་པའི་ཁར་ ཀྲོང་པ་དང་ལྷམ་པ་རེ་རེ་ལས་ སྐར་པ་རེ་རེ་བརྟན་ཨིན་ཟེར་སྐབས་ཅི། བཀའ་
གདམས་སྐར་པ་ཚུ་གིས་ལྷ་ཁང་ནང་ལས་ བཀའ་ལྟུག་རྒྱུ་ རང་ལུགས་འབྲུག་པའི་ཆས་ གཟབ་སྟོ་
སྒྲིག་སྟེ་ དང་པ་ལྷ་མུན་པའི་བྱིམ་ནང་འཇུག་ཨིན། གཉིས་པ་ བེ་ལྷ་དང་སྐར་པའི་བྱིམ་ནང་འཇུག་
མཇུག་ར་ མཁོ་ཆེ་གི་བྱིམ་ནང་སྟེ་ ཕ་བའི་བླམ་གྱིས་བཀའ་གྲོལ་མ་ཨིན་ཟེར་ འཐབ་འཛིན་དང་དཀའ་
ལཱ་བྱུང་ཡོད་མེད་ལྟ་རྟོག་འབད་མ་ཨིན་མས། དེ་བསྐྱར་ ཨ་ལེགས་ལོ་མོའི་གཞས་ལྷ། ཆང་ཆང་སྒྲོར་མོ།
མར་ཆང་གི་རིམ་པ་བཅག་སྟེ་ ཞབས་ཁྲ་གཞན་ལེའུ་གསུམ་རེ་འབྲབ་ཨིན་ཟེར་ ཨལ་བཀྲ་ཤིས་གྱིས་
བཤད་ནི་འདུག (རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲེལ། ༡༢/༡༢/༢༠༢༢)། ཨིན་རུང་ མཚོད་པའི་སྐབས་ལུ་ བདེ་སྐྱུང་དང་
ཁྲིམས་སྐྱུང་འགག་པ་ཚུ་གིས་ རྩས་སྟོན་ལྟ་རྟོག་འབད་དེ་ ཉེན་སྐྱུང་འབད་བར་འོང་མི་དེ་ ལེགས་ཤོམ་
ཨིན་རུང་ བཀའ་གདམས་སྐར་པའི་ལས་འགན་དེ་ ཁུངས་མེད་པ་འགྲུལ་ལས་ འགན་དབང་དེ་བཀའ་
གདམས་པ་ལུ་ར་བཞག་པ་ཅིན་ ལས་རིམ་དེ་གི་ དམིགས་དོན་དང་དགོས་པ་བསྐྱབས་ཏེ་ མིང་དོན་
མཐུན་པའི་ལས་རིམ་ཅིག་འོང་ནི་ཨིན་མས།

པད་མ་གླིང་པའི་འཆམ་གྱི་ལས་རིམ།

ཁ་རྒྱུ་ལས་པ་གླིང་པའི་འཆམ་དེ་ སྟོན་མ་པ་གླིང་པ་མཆོག་ཁེངས་སྤང་ལུ་བསོད་སྟོམས་ལུ་བྱོན་པའི་
སྐབས་ལུ་ མཛོད་གནང་གནང་མ་ཡིན་ཟེར་བཤད་ནི་འདུག། དེ་མ་ཆད་ གཏེར་བཏོན་པ་གླིང་པའི་བླ་
བརྒྱུད་ཅིག་གིས་ གཏེར་སྟོན་མཆོག་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ཚུ་ ཆོགས་རྒྱུ་གས་ཐབས་ལུ་ ཁེངས་ལུ་བསོད་
སྟོམས་ལྟངས་པར་བྱོན་པའི་ཚུལ་དང་ ས་གཞིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་གནང་པའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་དོན་ལུ་
བརྩམས་བརྩམས་མ་ཡིན་མས། ལྷག་པར་དུ་ ངང་ལྷའི་བརྒྱ་གླིང་པའི་འཆམ་གྱི་དཔེ་ཆ་ནང་ལུ། “བརྒྱ་གླིང་
པའི་ཆོས་ལུགས་ལ། རྒྱལ་བ་རིགས་ལྷའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག།” ཟེར་བའི་ཆོག་དང་ “བྱིན་ཆགས་པར་ཤོག།
གཡང་ཆགས་པར་ཤོག། ལོ་ལེགས་པར་ཤོག།” ཟེར་བའི་ཆོག་བཞུགས་དེ་ པད་སྟོར་བསྐྱར་ཅི་ར་བཀྲ་ཤིས་
བཏོར་ནི་དང་ འབྲུ་སྤྱི་མིང་བཞུགས་དེ་ ལེགས་པར་ཤོག་ཟེར་སྐབས་མི་ལུ་དབྱུད་པ་ཅིན་ ས་གཞིས་བྱིན་
གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ཚུལ་སྟེ་ པད་གླིང་བླ་མ་གཅིག་གིས་ གསོལ་གཏད་གནང་གནང་མ་ཡིན་མས།

གཏེར་སྟོན་པ་གླིང་པ་མཆོག་གིས་ སེངྒེ་སྤྱི་རིང་བྲག་ལས་ གཏེར་གྱི་སྟོན་གཅིག་གཏེར་དང་པ་སྟེ་
བཞེས་གནང་བའི་བྱུལ་ལུ་ (ཡུར་པ་དོ་རྩེ་ ༢༠༢༡) མཁའ་འགྲོའི་ལུང་བསྟན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མཁའ་
འགྲོ་ལྷ་ལྷན་གྱི་འཆམ་ཅིག་ སྐུ་འཆམ་གནང་སྟེ་ འགྲོ་དོན་བསྐྱེད་སྤོང་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག། (པད་མ་
ཆོ་དབང་། ༡༩༩༤)། དེ་ལུ་དབྱུད་པ་ཅིན་ མཆོད་པའི་སྐུ་བས་ལུ་རྒྱུ་བ་སྟོན་ཡོད་པའི་ བརྒྱའི་གླིང་པའི་
འཆམ་དེ་ཡང་ རྒྱལ་བ་རིགས་ལྷའི་ཚུལ་ཡིན་ཟེར་ དབྲུ་ལུ་རིགས་ལྷ་བཞེས་ཏེ་ བྱངས་ཁ་ལྷ་འབད་མིའི་
འཆམ་རྒྱུ་བའི་ཁར་ རྒྱལ་བ་རིགས་ལྷའི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ ཆོག་བཞུགས་མི་ལུ་བཏྲ་བ་ཅིན་ མཁའ་
འགྲོ་ལྷ་ལྷན་གྱི་གཏེར་འཆམ་དེ་ཡིན་མས། སྐུ་འཆམ་གྱི་ལས་རིམ་འབད་བ་ཅིན་ ཨ་པ་བཀྲ་ཤིས་གྱིས་
(རོ་རྒྱུ་རྒྱུ་འབྲེལ། ༡༢/༡༢/༢༠༢༡) སྐབས་མི་ནང་ སྐུ་འཆམ་དེ་ ངང་ལྷ་བརྩུ་པའི་ཆོས་༡༤ ལུ་ དང་
པ་ར་ལྷ་ཁང་ནང་ན་གནང་ཞེན་མ་ལས་ གཉིས་པ་མཁོ་ཆེ་དང་སྦྱར་པ། བྲེ་ལྷ་དང་ལྷ་སྟན་པའི་ ཁྲོང་ཁྱིམ་
གཤོང་ཁར་གནང་ཆར་ཏེ་ གསུམ་པ་ལོག་ལྷ་ཁང་གི་ཐང་ནང་ སྐུ་འཆམ་གནང་ཐོག་ལས་མཇུག་བསྐྱུལ་
ཡིན་ཟེར་སྐབས་ཅི་ སྐུ་འཆམ་དེ་དང་ལྷན་གཅིག་ཏུ་ བརྒྱ་གླིང་པའི་ཏེ་ཡིན་ཟེར་ ཕོ་མཚན་གྱི་ཤིང་ཅིག་
གཤེད་མི་དང་ ཨ་རྒྱུང་གཅིག་ཡོད་པ་སྟེ་ལྷ་རྟོག་བྱུང་ཡོད། དེ་མ་ཆད་ བརྒྱ་གླིང་པའི་འབྲུལ་བ་འབག་མི་

རྟ་དང་ དེའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཁར་ རྟ་གིས་ཕོ་མཚན་བཞེད་མི་དེ་ མི་ཁ་བསྒྲོག་ནིའི་དོན་ལུ་ཡིན་ཟེར་སྒྲུབ་ནི་
འདུག། དེ་འབདཻལ་ལས་ མཚོད་པའི་རྒྱུ་སྟོན་དེ་ཁར་ ད་རེས་ཡོད་པའི་ལས་རིམ་གྱ་ དེ་སང་དང་
གཞན་ཁར་ཡོངས་གྲགས་ཡོད་པའི་ འཆམ་དང་ལས་རིམ་ཚུ་གསར་པ་བཙུགས་པ་ཅིན་ དེ་གིས་འབད་
སྟོན་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ རིམ་གྱིས་ཉམས་འགྱུ་ནི་འདི་རེས་བརྟན་ཡིན་མ་ལས་ མཚོད་པའི་ལས་རིམ་དེ་
སྟོན་ག་ཡིན་མ་ར་འཇགས་སྟེ་ར་ མ་དགོགས་པར་བཞག་པ་ཅིན་ ཡུན་བརྟན་སྟེ་གནས་ཚུགས་ནི་ཡིན་
མས།

གཟབ་འཆམ་གྱི་སྐོར།

གཟབ་འཆམ་དེ་ གླ་བ་བཙུ་པའི་ཆེས་ ༡༥ གི་ཕྱོ་པ་ གྲ་རུ་རྩོ་རྩོ་ལོད། ལྷག་ན་རྩོ་རྩོ་སེང་གེ་སྒྲུ་སྒྲོག་གི་
ཞལ་འབག་པ་བཙུགས་ཏེ་གནང་ཡིན་མས། དེ་ཡང་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་ གཞོད་པའི་གཞོད་དང་འབྱུང་པོ་ལྷ་
སྲིན་གདུག་ཅན་ཚུ་ བདའ་ནིའི་དོན་ལུ་གནང་མ་ཡིན་ཟེར་བཀོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ར་ ཉེ་མ་མི་མ་ཡིན་པའི་
གཞོད་དང་འབྱུང་པོ་ཚུ་གིས་ མི་ཚུ་ལུ་གཞོད་དེ་སྟོད་པའི་སྐབས་ལུ་ བྱིས་གུང་རེ་རེ་ནང་ མེ་དབང་
བགེགས་བསྐྱད་གནང་མ་ཚུགས་པར་ མི་དམངས་ཀྱི་མེ་དབང་བགེགས་བསྐྱད་ལུ་དམིགས་ཏེ་ གནང་མ་
ཡིན་ཟེར་ དབུ་མཛད་ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩོ་གིས་སྒྲུབ་ཅི་ (རྩུང་རྒྱུན་འབྲེལ། ༡༤/༡༢/༢༠༢༢)། འཆམ་དེ་ སྐད་
པ་པོ་དང་སྐད་མོ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ སྒྲུག་ལུ་འབྱིད་ཞིན་ན་ མགོན་ཁང་ནང་ལས་འཐོན་ཞིན་ན་ ལྷ་ཁང་
བསྐོར་ར་རྒྱབ་ལན་གསུམ་རྒྱབ་ཞིན་ན་ མཇུག་ལུ་ལྷ་ཁང་གི་རྩོ་གཅལ་ཁར་སྒྲུ་འཆམ་གནང་སྟེ་ མཇུག་
བསྒྲུལ་ཡིན་མས།

མཇུག་བསྡུ།

ཁེངས་ངང་ལྟའི་རྒྱུ་སྟོན་མཚོད་པ་ལྷ་དེ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་རུ་ གླ་བ་ ༡༠ པའི་ཆེས་ ༡༤ ལས་ ༡༤ཚུན་
དམངས་ཀྱི་རིམ་གྲོ་སྟེ་ གཡུས་གོ་དེ་ནང་གི་གཞི་བདག་ ཨོ་ཁང་བདུད་ཆེན་དང་བདུད་ཀྱི་འཁོར་ དེ་
ལས་བཅན་ཆེན་ལྷ་དང་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ར་ ལྷ་ཆེན་ཨོ་ཁ་གསུམ་དང་ དེའི་བུ་མོ་སྒྲུན་དགུ་ཚུ་ལུ་ གསོལ་ཁ་
ཟེར་མཚོད་པ་ལྷལ་ཏེ་ མི་དང་ལོ་ལྷུགས་ཀྱི་རྒྱུན་བར་ཆད་བསལ་ནི་དང་ བཟ་ཤིས་གཡལ་ ཆགས་ནིའི་

དོན་ལུ་ རྒྱུ་སྟོན་བཅི་སྤྱད་ཞུས་ཞིན་མས། དེ་མ་ཚད་ མཚོད་པ་དེ་ གཙོ་བོ་མི་སེར་ཚུ་ ལོ་གཅིག་གི་
 རིང་ ཤིང་དང་རྩོམ་གསལ་མེ་བཏང་སྟེ་ སོ་ནམ་གྱི་ལུ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ལྷ། ལྷ། བཙན། བཏུད་
 གྱིས་གཞོན་པ་མ་བཀལ་བར་ ཕྱིན་ཆུབས་དང་དངོས་གྲུབ་གནང་བའི་རྒྱུ་མཚོད་པ་དང་། ད་རུང་
 རང་གི་དཀོན་མཆོག་དང་ ལྷ། ལྷ། བཙན། བཏུད་གྱིས་ རྒྱུ་བར་ཆད་སེལ་ཏེ་ དངོས་གྲུབ་གནང་ནིའི་
 དོན་ལུ་ མཚོད་པ་ཕུལ་མ་ཞིན་མས། རྒྱུ་སྟོན་དེ་ ཁྱོད་པ་གསུམ་དང་ལྷ་མ་པ་ དེ་ལས་མཁོ་ཆེ་གིས་
 འགོ་འདྲན་འཐབ་སྟེ་ ལྷ་འདྲེ་མི་གསུམ་འཛོམས་པའི་རྒྱུ་སྟོན་དེ་ཁར་ ཆོས་ཕྱོགས་གྱི་ལས་རིམ། ཆད་པོ་
 པ་ཆུན་མོ་མའི་འཆམ་གྱི་ལས་རིམ། བོན་པོའི་ལས་རིམ། དཔའ་བོའི་སྐུ་འཆམ་གྱི་ལས་རིམ། པད་མ་གྱིང་
 པའི་སྐུ་འཆམ་ལས་རིམ། འབངས་གདམས་སྐར་པའི་ལས་རིམ། གཟུབ་འཆམ་དང་ གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེའི་
 མཐོང་གྲོལ་མཇལ་ཁ་གནང་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ འཕྲལ་མི་ཁ་ལ་སོགས་པའི་ཆག་ཆེ་ཉམ་དང་བསྐྱོག་པའི་ཁར་
 ཆོ་གཡང་རྒྱུང་ཏྲ་འཕེལ་ཏེ་ཕུགས་ལུ་དག་པའི་ཞིང་ལུ་སྤྱེ་ཚུགས་པའི་དགོས་པ་འདུག། དེ་མ་ཚད་ རྒྱུ་
 སྟོན་དེ་ དཔེ་གསར་གཤོང་ཁར་འབྱ། དཔེ་རྟོང་མ་རྒྱབ་ཏུ་རྩོམ། ཟེར་དོ་བཟུམ་སྟེ་ སྟོན་གྱི་ལམ་སྟོལ་ལུ་
 དཔེ་གསར་པ་ལེ་ཤ་ཞུགས་ཏེ་ རིམ་གྱིས་རིམ་པ་དང་ཐོབ་ལམ་ཚུ་ ལྷག་ཆད་དང་ཞོར་བ་ཞུགས་པའི་ནང་
 ལས་ཡང་ བ་གཞོན་ཚུ་གིས་སྟོན་བའི་ཅིག་ར་ མ་བསྐྱེད་པར་ལུས་ཏེ་འདུག།

རྒྱབ་རྟེན་དཔེ་ཐོ།

- སྐབས་རྗེ་དགེ་འདུན་རིན་ཆེ། (༢༠༠༤) རྟོན་འབྲུག་ཆོས་འབྱུང་། ཀེ་ཨེམ་གྱི་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།
- གོང་དཀར་རག་ནམ། (༢༠༢༠) གཡུ་རྒྱུང་བོན་གྱི་ཆོས་འབྱུང་། ཁ་བད། བོད།
- མཚོད་རྟེན་ཆེ་རིང་། (༢༠༡༢) གཤོད་བཙུག་རིམ་གྱི་དོ་སྟོན་ལམ་བཟང་། འབྲུག་གི་དངོས་མེད་ལམ་སྟོལ་།
- ༡ འབྲུག་རྒྱལ་ཡོངས་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་།
- བསྟན་འཛིན་དོ་རྗེ། (༢༠༢༡) ཁྱོད་གསར་སྟག་ཅེ་དང་གཡུས་གསར་ལུ་གསོལ་བའི་ལྷ་བོན་གྱི་བྱངས་དོན་
 དང་བྱ་སྟོའི་རིམ་པ། འབྲུག་གི་ལམ་སྟོལ། འཕེལ་རྒྱུ་གཉིས་པ། བཅོམ་ཞིབ་འཛོལ་སྟེ་བ།
 སྟག་ཅེ་རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སྟོན་གྲ།

དོ་རྩེ་འཕྲིན་ལས། ཏ་མགྲིན་དབང་ཕྱུག། རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན། ལས་སྦྱིད་དབང་འདུས། (༢༠༡༡) ངང་
ལྷ་མཚོད་པ་ལྷ། ཕུན་ཚོགས་གླིང་། ཀེ་ཨེམ་གྱི་པར་སྐྱུན་ལས་སྡེ།

པད་མ་དོན་གྲུབ། (༢༠༡༢) ཚང་ལ་ལྷ་བོན། འབྲུག་གི་ལམ་སྲོལ་དང་འཁོར་གནས་སྤངས། ༄ འབྲུག་
རྒྱལ་ཡོངས་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་།

པད་མ་ཆེ་དབང་། (༡༩༩༤) འབྲུག་གི་རྒྱལ་རབས། འབྲུག་གསལ་བའི་སྟོན་མེ། ཐིམ་ཕུ། འཇམ་དབྱངས་
སྐྱོན་གྲུབ།

ཕུར་པ་དོ་རྩེ། (༢༠༡༡) ཀའ་རེ་སྟོན་པ་སྐྱོང་གི་པའི་ཀའ་རེ་ཚོས་༣༩ རོས་འཛིན། འབྲུག་གི་ལམ་སྲོལ།
འཕྲོད་རིམ་གཉིས་པ། རང་ཚོས་ཞིབ་འཕྲོལ་ལྟེ་བ། སྤྲུག་ཅེ་རིག་གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ།

ཕན་བདེ་དབང་ཕྱུག། (༢༠༡༢) རྒྱ་རྩོང་ཁག་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་བོན་སྟོན་ ལྷ་གསོལ་གྱི་སྟོན་ལས། འབྲུག་
གི་དངོས་མེད་ལམ་སྲོལ། ཞིབ་འཕྲོལ་གོ་རིམ་དུག་པ། (དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ།) འབྲུག་རྒྱལ་
ཡོངས་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་། སྤྱ་རོ།

འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན། (༢༠༡༡) འབྲུག་ལུ་བོན་ཚོས་ཐོག་མ་ཤར་ཕྱོགས་ཁ་ཕུག་ལུ་དར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་
ཁྲུངས། འབྲུག་གི་ལམ་སྲོལ། འཕྲོད་རིམ་གཉིས་པ། རང་ཚོས་ཞིབ་འཕྲོལ་ལྟེ་བ། སྤྲུག་ཅེ་རིག་
གཞུང་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ།

བན་བྱལ་འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས། (༢༠༡༡) བཀའ་གདམས་ཀྱི་སྦྱེས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་བཤེས་
ཐོར་བྱ་རྣམས་བཞུགས་སོ།། གངས་ལྗོང་ཤེས་རིག་འོར་བུའི་སློབ་གླིང་།

དབྱངས་སློབ་འཆི་མེད། (༢༠༠༤) སྐལ་བཟང་ཡིད་ཀྱི་དགའ་སྟོན། རང་ལུགས་ནང་པའི་ཚོས་བཤད།
འབྲུག། སྤྱ་རོ། རྒྱལ་འཛིན་ཤེས་རིག་ཚོགས་སྡེ།

ཇ་དཔའ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ། (༢༠༠༢) རྟིང་ཐིག་སྟོན་འགྲོའི་མིད་ཡིག། ཀུན་བཟང་སླ་མའི་ཞལ་ལུང་། རྒྱ་
གར། རྟེ་ལི། སྤྱི་རྒྱུ་ཐ་དབེ་སྐྱུན་ཁང་།

ཡེ་ཤེས་ལྷན་གྲུབ། (༢༠༡༩) ཏག་འ་སེང་ཚོགས་གོང་མའི་ལྷ་གསོལ། འབྲུག་གི་དངོས་ཅན་དང་དངོས་
མེད་ལམ་སློལ། ༡ འབྲུག་རྒྱལ་ཡོངས་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་།

Choden, T. (2004). *Ha: The Bon Festival of Gortshom Village, Wayo, Wayo – Voices from the Past*, the Centre for Bhutan Studies. Thimphu, Bhutan.

Creswell, J. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating. Quantitative and qualitative research (4th Ed)*. Pearson Education, Boylston Street.

Dorji, L. (2005). *The Historical Anecdote of Kheng Nobilities*. Journal of Bhutan Studies.

Dorji, P. (2004). *Wamling Kharpu: A Vibrant Ancient Festival, Wayo, Wayo – Voices from the Past*, the Centre for Bhutan Studies. Thimphu, Bhutan.

Pommaret, F. (2015). *The Community of Ngangla Trong*. Twilight of Cultures: Tradition and Change in Four Rural Communities in Bhutan. Thimphu: Helvatas.

Rabten, P. (2004). *GoshingChodpa, Wayo, Wayo – Voices from the Past*, The Centre for Bhutan Studies. Thimphu, Bhutan.

Rigzin, K. (2013). *Ties that bind: identity and community in the Kharphu festival of Tsamang, Mongar, Bhutan*. Safeguarding Intangible Cultural Heritage in the Asia Pacific: Proceedings from the ICH and Museums Field School Alumni Seminar, Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.

Rinzin, C.R. (2006). *Blessings of Gadpo and Gadmo*. Kunsel. Thimphu, Bhutan

ཞིབ་འཛུལ་པའི་དོ་སྟོན།

དོ་རྩེ་འཕྲིན་ལས། རང་ཉིད་ གཞུལ་མ་སྒྲིང་ཆོང་ཁག་ རང་ལྷ་ཤིང་ལོག་ རང་ལྷ་གོང་ལས་ཡིན་པའི་ཁར་
སྤྱོད་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་ནང་ལས་ ཆོང་ཁའི་གཙུག་ལག་གཞི་མཚོག་གོང་མ་མཐར་འཁྱུལ་ཏེ་ཡོད། ད་ལྟོ་
ལྷན་ཅེ་འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲྭ་གོང་མ་ནང་ལུ་ ཆོང་ཁའི་སློབ་དཔོན་སྤྱི་ལྷན་གྲུབ་ཡིན། ང་གིས་ རལ་གྱི་དོད་

འབར་བ་ཟེར་བའི་སྤང་དེབ་ཅིག་ གནམ་ལོ་ ༢༠༢༠ ནང་ལུ་ བར་སྐྱེན་འབད་ཡོད་པའི་ཁར་ གནམ་ལོ་
༢༠༢༡ ལུ་ བར་སྐྱེན་མཚོན་པ་སྐྱེ་ཟེར་བའི་ ཞིབ་འཆོལ་གི་དེབ་ཅིག་ཡང་ བར་སྐྱེན་འབད་དེ་ཡོད། དེ་ལས་
གནམ་ལོ་ ༢༠༢༢་ནང་ ༢༠༢༣་ལུ་ ཤེས་རིག་དང་རིག་ཅུལ་གོང་འཕེལ་སྐྱོན་ཁག་ནང་ལས་ ཤེས་རིག་
བསྐྱེན་ཅུའི་མ་དངུལ་ཐོབ་སྟེ་ ཆ་གླིང་འབྲིང་རིམ་སློབ་ཟུང་མའི་སློབ་རིམ་བརྒྱུད་པའི་ རྫོང་ཁའི་ཡིག་
སྟེབ་མ་འཛོལ་བར་བྱི་ནི་ལུ་བརྒྱུད་སྐྱུལ་འབད་ནི། ཟེར་མི་འདི་དང་ ཆ་གླིང་སློབ་ཟུང་བའི་སློབ་རིམ་ལྔ་
པའི་ རྫོང་ཁའི་འབྲི་ཚུམ་འབྲི་ཐངས་ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི། ཟེར་བའི་དོན་ཚན་ལུ་ཐོག་ལུ་ ལག་ལེན་ཞིབ་
འཆོལ་ཡང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།